

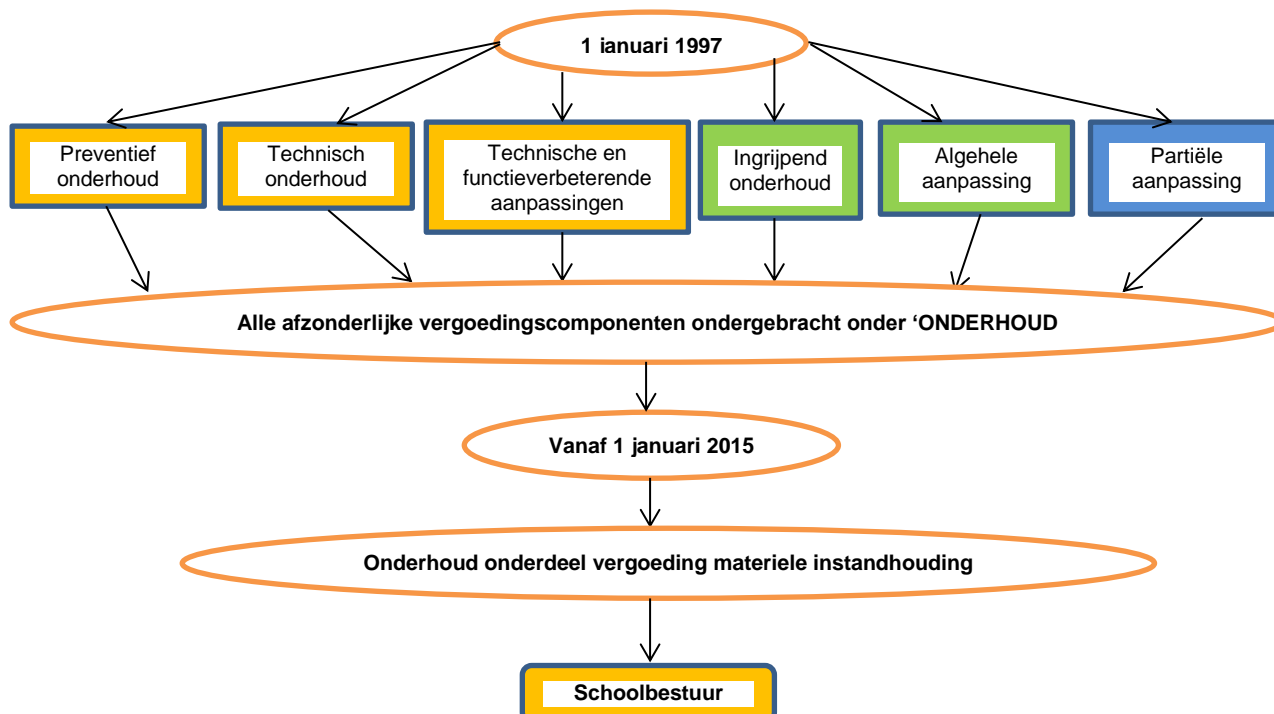
Renoveren en vervangende nieuwbouw

Met ingang van 1 januari 2015 zijn de Wet op het primair onderwijs en de Wet op de Expertisecentra gewijzigd en vervalt de zorgplicht van de gemeente voor de voorzieningen huisvesting onderwijs 'onderhoud' en 'aanpassen' van de schoolgebouwen. Als gevolg van deze wijzigingen ontstaat er voor de schoolbesturen van het primair en (voortgezet) speciaal onderwijs een gelijk speelveld als voor de schoolbesturen van het voortgezet onderwijs. De wetwijziging betekent voor de schoolbesturen dat hun autonome bevoegdheid rond het onderhoud en aanpassen van de schoolgebouwen wordt versterkt, omdat schoolbesturen voor het bekostigen van deze voorzieningen niet meer afhankelijk zijn van een besluit van een college. Op basis van een door het bevoegd gezag opgesteld meerjarenonderhoudsplan kunnen de schoolbesturen zelfstandig de keuze maken van het uit te voeren onderhoud bepalen. Op deze keuze van het schoolbestuur speelt de gemeente in deze keuzes geen enkel rol meer. Gemeenten moet ook voorkomen dat zij 'op de stoel' van het schoolbestuur gaan zitten.

Relatie wetwijziging en renovatie.

Het onderwerp renovatie wordt gezien als een 'grijs gebied' in het kader van de bekostiging. Het is de vraag of dit juist is. De wetgever heeft besloten renovatie niet op te nemen als een voorziening huisvesting onderwijs, maar aangegeven dat hierover op lokaal niveau overleg moet plaatsvinden. Daarnaast heeft de staatssecretaris in een brief aan de Tk (september 2014) geschreven dat 'schoolbesturen vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk zijn voor het onderhoud en de aanpassingen van het gebouw. Door die wetwijziging worden de schoolbesturen in staat gesteld zelf maatregelen te treffen, zodat een veilig en gezond leef- en lesklimaat ontstaat'. Voor het bekostigen van deze voorzieningen ontvangen de schoolbesturen daarvoor bekostiging in de vergoeding materiële instandhouding. In onderstaand schema is de ontwikkeling vanaf 1 januari 1997 weergegeven.

VERGOEDINGSSTROMEN TBV. ONDERHOUD-AANPASSING i.r.m. RENOVATIE

De samenstelling van de vergoeding 'onderhoud' betekent dat tot het onderhoud ook de kosten van renovatie worden gerekend en dat de schoolbesturen deze kosten uit deze middelen moet bekostigen. Dit is in lijn met de uitspraak van de Raad van State (zaak Schermer 24-10-2001). In deze uitspraak heeft de Raad van State vastgesteld dat er geen sprake is van een voorziening huisvesting onderwijs als het bevoegd gezag op een andere wijze bekostiging voor deze activiteiten ontvangt.

Relatie renovatie – vervangende nieuwbouw

Tussen renovatie en vervangende nieuwbouw ligt een duidelijke relatie. Want hoe moet worden omgegaan als renovatie naar het oordeel van het schoolbestuur niet het gewenste resultaat oplevert? Kan dan een aanvraag worden ingediend voor het bekostigen van vervangende nieuwbouw? Op zich is dit een alternatief, maar dan is bepalend de bouwkundige staat van het schoolgebouw. Op dit punt heeft de Raad van State (zaak Emmen 11 juni 2014) uitgesproken dat het college de aanvraag voor vervangende nieuwbouw terecht heeft afgewezen 'omdat op basis van de bouwkundige rapporten geen noodzaak tot vervangende nieuwbouw bestaat'. Bij het vaststellen van de eventuele noodzaak voor vervangende nieuwbouw kan het college ook de vraag betrekken of het schoolbestuur in de afgelopen jaren het onderhoud op een adequate wijze heeft uitgevoerd. Is het schoolbestuur op dit punt nalatig geweest, dan kan het college de aanvraag ook op deze grond afwijzen (bijv. art.100 lid 2 Wpo). Daarbij geldt dat bij vervangende nieuwbouw het schoolbestuur formeel geen financiële bijdrage mag verstrekken. De minister van OCW heeft in 2009 aan de schoolbesturen van het primair en (voortgezet) speciaal onderwijs een investeringsverbod opgelegd. Voor het toekennen van vervangende nieuwbouw betekent dit dat de schoolbesturen de middelen die zij ontvangen voor onderhoud niet zouden mogen inzetten.

Positie gemeente verandert?

De wetwijziging heeft geen wijziging tot gevolg in de verantwoordelijkheden van of wel de gemeente, of wel het bevoegd gezag. Met ingang van 1 januari 2015 is uitsluitend de geldstroom voor het onderhoud gewijzigd. Desondanks hebben gemeenten en bevoegd gezag een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een goed aanbod van voorzieningen. Dit aanbod omvat meer dan alleen de schoolgebouwen, maar omvat het brede spectrum van voorzieningen. Evenals in de afgelopen jaren kan de gemeente als 'primus inter pares' het initiatief nemen om partijen bij elkaar te brengen om een visie op de toekomst van het onderwijs- en jeugdbeleid te ontwikkelen. Op basis van het inhoudelijke aanbod kan dan worden vastgesteld op welke wijze het onderwijs- en ondersteuningsaanbod het beste kan worden gerealiseerd. Bijvoorbeeld in een solitair schoolgebouw, een multifunctionele accommodatie, of een integraal kindcentra? Gemeente en schoolbesturen zouden hun aandacht moeten richten op het antwoord op de vraag 'wat is het huidige aanbod in relatie met de toekomstige ontwikkelingen'.

Onderwijshuisvesting en meerjarenbeleid.

Uitgangspunt voor het gemeentelijk beleid is een visie voor meerdere jaren. In de onderwijswetten is echter opgenomen dat de gemeenten jaarlijks een programma voorzieningen huisvesting moeten vaststellen. Het gevolg van dit wettelijk uitgangspunt is dat gemeenten en schoolbesturen een meerjarenbeleid kunnen ontwikkelen en vaststellen, maar dat hieraan geen rechten kunnen worden ontleend. Het college moet jaarlijks op basis van de ingediende aanvragen de noodzaak van de aangevraagde voorziening en een programma voor het komende kalenderjaar vaststellen.

Brochure 'Anders renoveren'

Begin april verschijnt de brochure 'Anders Renoveren: ruimte voor lokaal maatwerk' van Ruimte OK. Deze brochure biedt inzicht in de betekenis en mogelijke invulling, toepassing en uitwerking van het begrip renovatie.